

A decorative border of black line art featuring various flowers, leaves, and vines, framing the central text.

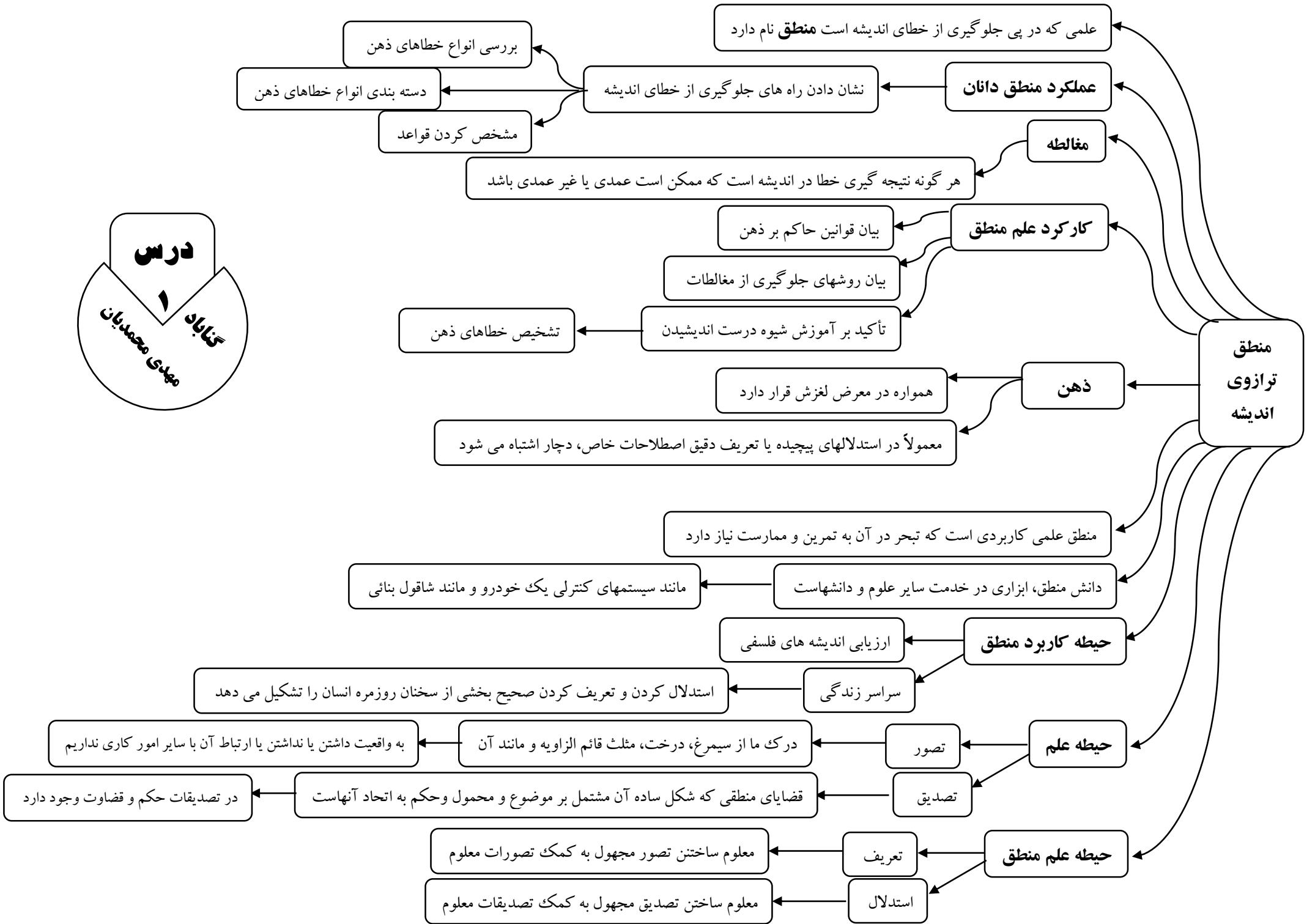
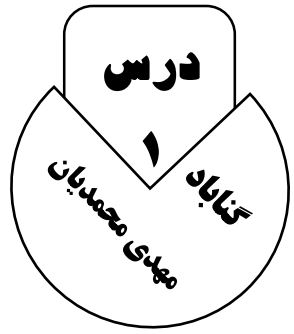
نقشه مفهومی

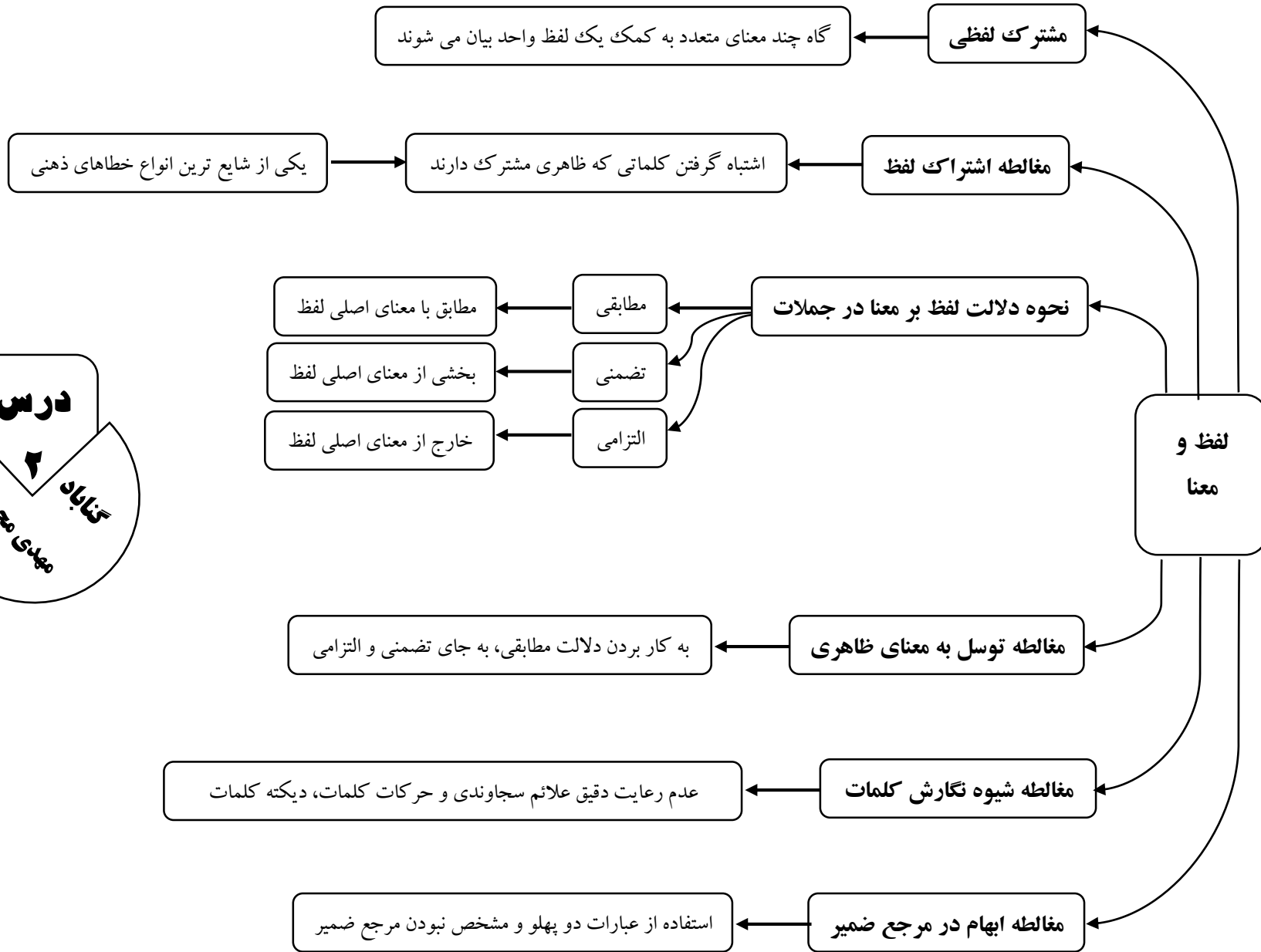
منطق

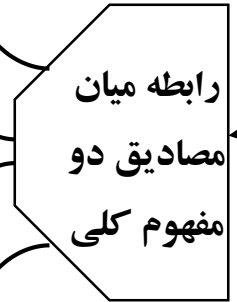
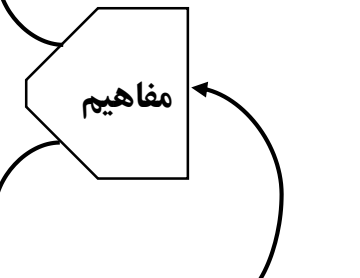
رشته ادبیات و علوم انسانی

مهدی محمدیان

سرگروه فلسفه و منطق شهرستان گناباد

کلی

جزئی

اسم خاص

تساوی

تباين

عموم و خصوص مطلق

عموم و خصوص من وجه

مصداق آن کاملاً مشخص است و قابلیت انطباق بر بیش از یک مورد را ندارد

همراه صفات اشاره «این» و «آن»

هر الف ب است هر ب الف است

هیچ الف ب نیست هیچ ب الف نیست

هر الف ب است
بعضی ب الف است
بعضی ب الف نیست

بعضی الف ب است بعضی الف ب نیست
بعضی ب الف است بعضی ب الف نیست

مصداق خارجی ندارد

تحقق مصداق ذاتاً محال است

تحقق مصداق ذاتاً محال نیست

تک مصداق

تحقق مصداق دیگر ذاتاً محال است

تحقق مصداق دیگر ذاتاً محال نیست

مصادیق متعدد

محدود

قاره، اقیانوس

نامحدود

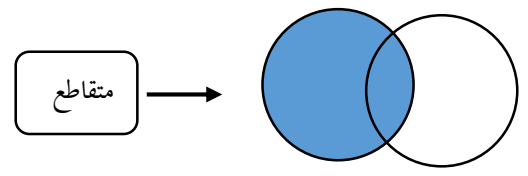
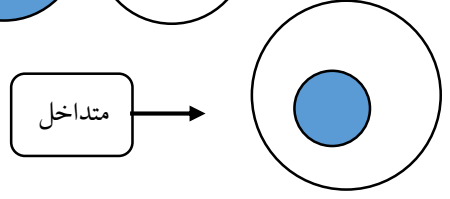
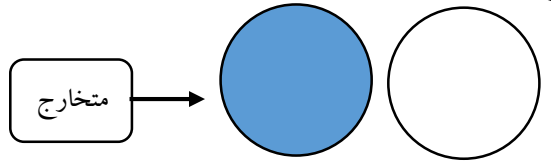
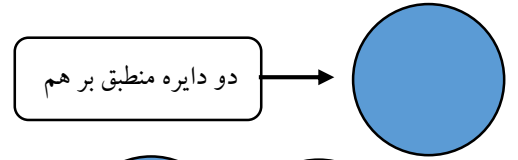
عدد

شریک الباری،
تناقض، عدم

سیمرغ، انسان
بالدار، کوه طلا

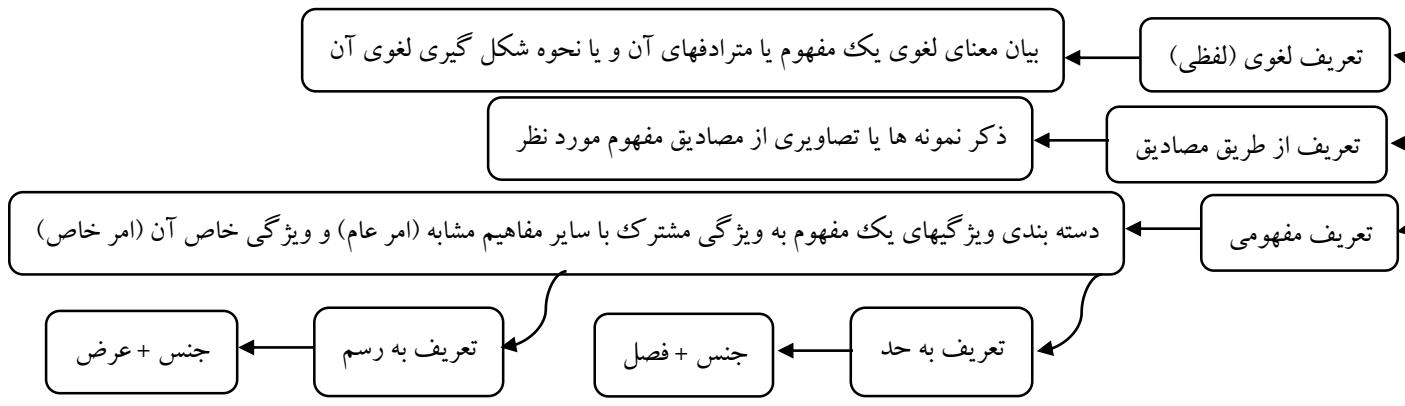
واجب الوجود

مولود کعبه

اقسام و شرایط تعریف

اقسام تعریف

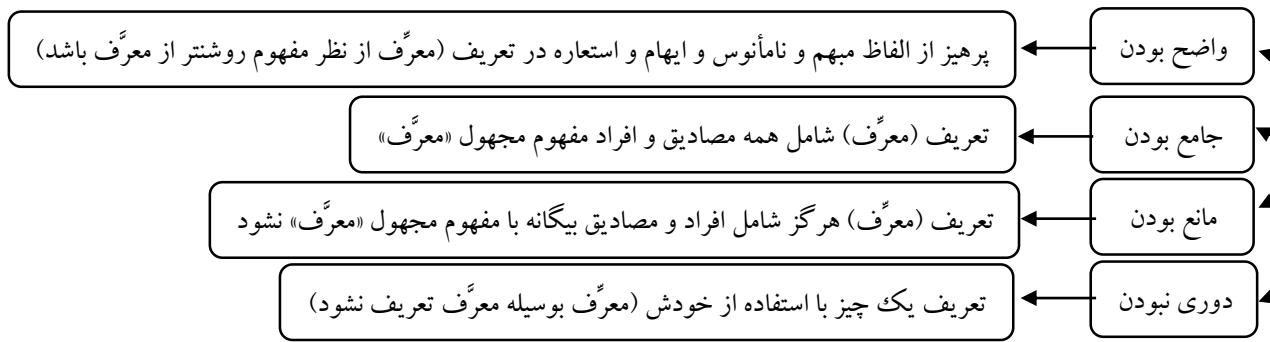
هدف از تعریف کردن

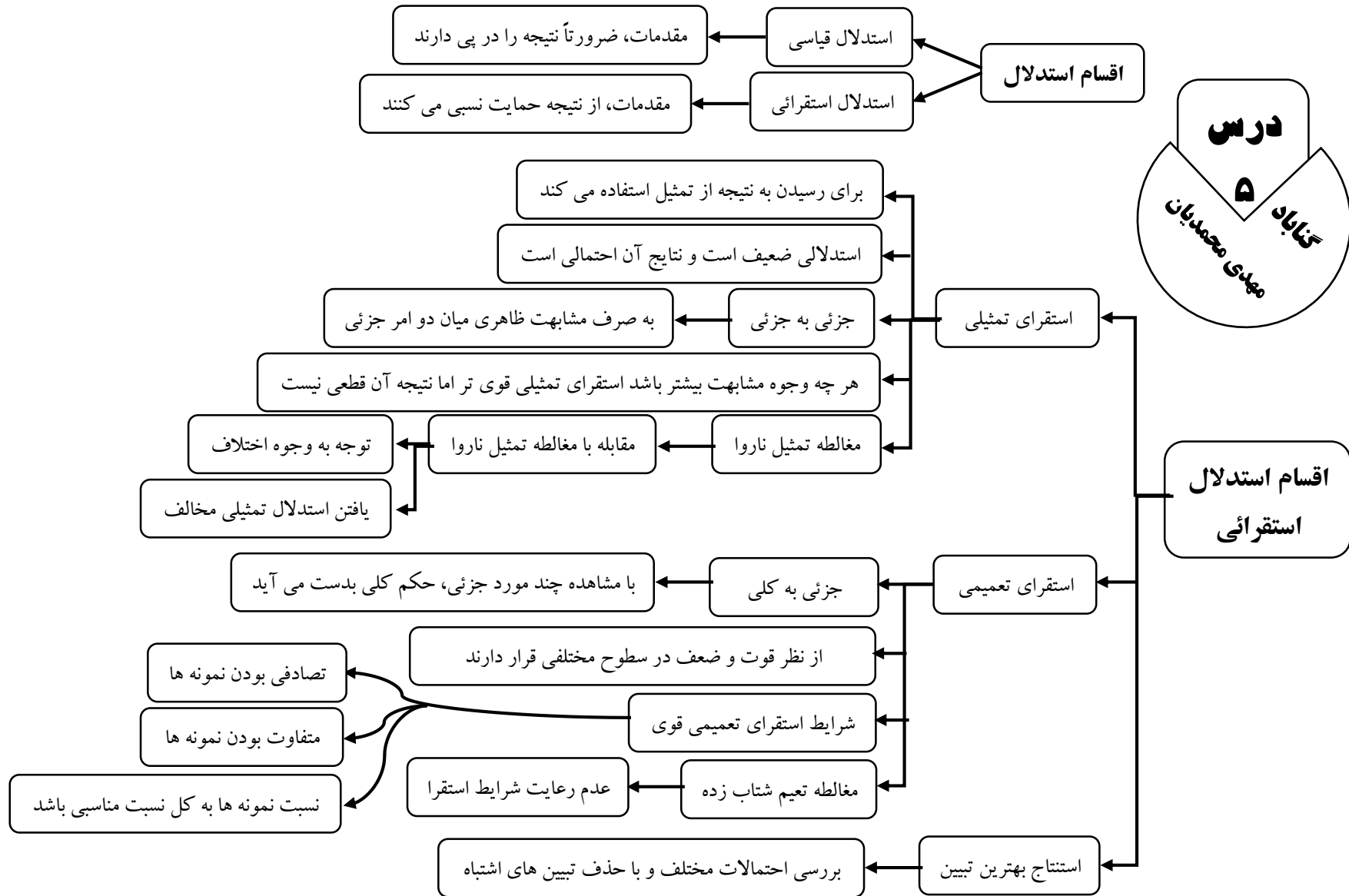
شناساندن مفاهیم و تصوره‌های مجهول

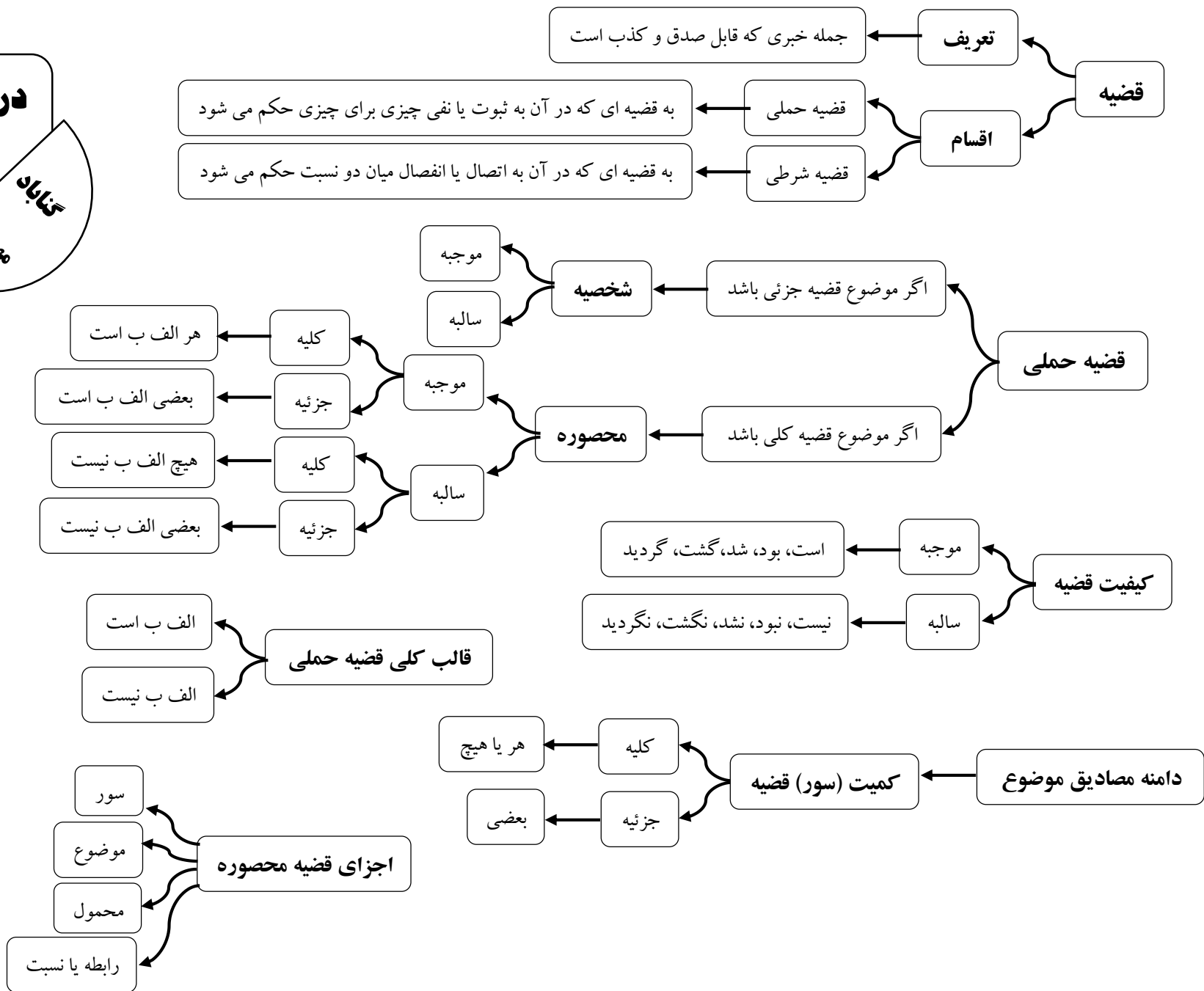
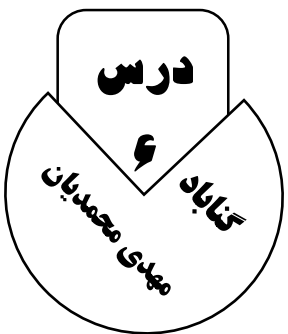
ترکیب انواع تعریف با یکدیگر

ارائه مجموعه ای از چند نوع مختلف تعریف به معرفی بهتر آن مفهوم کمک می کند

شرایط تعریف صحیح

احکام قضا یا

تقابل

تناقض

اختلاف در کم و کیف

موجه کلیه و سالبه جزئیه

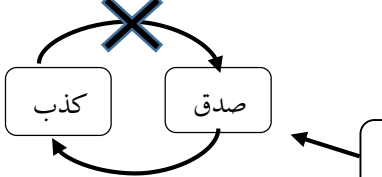

از صدق یکی کذب دیگری و از کذب یکی صدق دیگری

تضاد

اختلاف در کیف کلی

موجه کلیه و سالبه کلیه

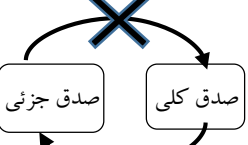
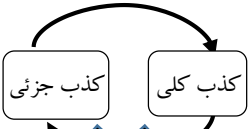

از صدق یکی کذب دیگری ولی از کذب یکی صدق یا کذب دیگری

تداخل

اختلاف در کم

موجه کلیه و موجه جزئیه

از صدق کلی صدق جزئی و لاکس و از کذب جزئی کذب کلی و لاکس

مغالطه استثنای قابل چشم پوشی

اصرار بر حکم کلی با وجود پیدا شدن استثنایی در حکم کلی

عکس مستوی

جابجایی موضوع و محمول

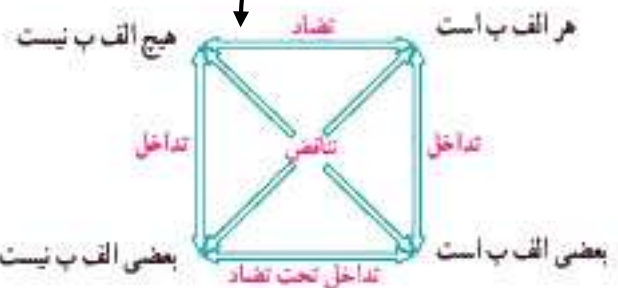
قاعده عکس مستوی

مغالطه ایهام انعکاس

رعایت نکردن قاعده عکس مستوی

عکس مستوی (ب الف)	اصل (الف ب)
بعضی الف ب است	هر الف ب است
بعضی الف ب است	بعضی الف ب است
هیچ ب الف نیست	هیچ الف ب نیست
(عکس لازم الصدق ندارد)	بعضی الف ب نیست

مربع تقابل

قیاس اقترانی

اجزای نتیجه در میان مقدمات پخش شده اند

به جزء مشترک میان دو قضیه «حد وسط» می گویند

پس از حذف کردن حد وسط، موضوع نتیجه از مقدمه اول و محمول آن از مقدمه دوم بدست می آید

جایگاه حد وسط در دو مقدمه اشکال قیاس را شکل می دهد

اشکال قیاس

شکل اول: حد وسط در مقدمه اول محمول در مقدمه دوم موضوع

شکل دوم: حد وسط در هر دو مقدمه محمول

شکل سوم: حد وسط در هر دو مقدمه موضوع

شکل چهارم: حد وسط در مقدمه اول موضوع در مقدمه دوم محمول

شرط نتیجه گیری از قیاس

حد وسط (لفظی و معنایی) در دو مقدمه

مغالطه عدم تکرار حد وسط

عدم تکرار حد وسط (لفظی و معنایی) در دو مقدمه

قانون نتیجه قیاس

نتیجه تابع اخس مقدمات است
 کلیه + جزئیه = جزئیه
 موجبه + سالبه = سالبه

دامنه مصادیق موضوع و محمول

موضوع قضایای شخصیته همواره + است و محمول آن تابع

	محمول	موضوع	هر / هیچ
است	-	+	هر / هیچ
نیست	+	-	بعضی

شرایط معتبر بودن قیاس

حداقل یکی از مقدمات موجب باشد

حد وسط حداقل در یکی از مقدمات دارای علامت مثبت باشد

هر کدام از موضوع یا محمول که در نتیجه علامت مثبت داشتند در مقدمات نیز علامت مثبت داشته باشد

در بررسی اعتبار یک قیاس، علاوه بر سه شرط مذکور، قانون نتیجه قیاس را نیز بررسی می کنیم

در صورتی که قیاس یکی از شرایط را نداشته باشد نامعتبر و در صورتی که هر سه شرط را داشته باشد معتبر خواهد بود

قضیه شرطی و قیاس استثنائی

قضیه شرطی

- تعریف
- اقسام

قضایایی که در آن به اتصال یا انفصال میان دو نسبت حکم می شود

متصل (اگر آنگاه)

دارای دو جزء

- شرط (مقدم)
- جواب شرط (تالی)

منفصل (یا یا)

حقیقی

- غیر قابل جمع در صدق و کذب
- یا این عدد طبیعی زوج است یا فرد

مانعة الجمع

- غیر قابل جمع در صدق
- یا می توانی به الف رأی بدهی یا به ب

مانعة الرفع

- غیر قابل جمع در کذب
- نانوا برای خود نان می پزد یا دیگران

الف یا ب (نه هر دو و نه هیچکدام)	منفصل حقیقی
الف یا ب (نه هر دو و شاید هیچکدام)	منفصل مانعة الجمع
الف یا ب (نه هیچکدام و شاید هر دو)	منفصل مانعة الرفع

- تعریف
- اجزاء

عین نتیجه یا نقیض آن در یکی از مقدمات استدلال آمده است

از دو مقدمه تشکیل می شود که یکی شرطی و دیگری حملی است

اقسام

- اتصال
- انفصال

قیاسی است که مقدمه اول آن شرطی متصل باشد

- اگر علی دانشجو باشد، او دیپلم دارد

حالتهای معتبر

- وضع مقدم \Leftarrow وضع تالی
- وضع تالی \Leftarrow رفع مقدم
- وضع مقدم \Leftarrow رفع تالی
- وضع تالی \Leftarrow رفع مقدم

حالتهای نامعتبر

- وضع مقدم \Leftarrow وضع مقدم
- وضع تالی \Leftarrow وضع تالی
- وضع مقدم \Leftarrow وضع مقدم
- وضع تالی \Leftarrow وضع تالی

قیاسی است که مقدمه اول آن شرطی منفصل باشد

این عدد یا زوج است یا فرد

زوج است \Leftarrow فرد نیست

زوج نیست \Leftarrow فرد است

فرد است \Leftarrow زوج نیست

فرد نیست \Leftarrow زوج است

قیاس استثنائی

اثبات یکی از طرفین نمی توان به نتیجه مشخصی رسید

نفی یکی از طرفین اثبات طرف دیگر

انفصال

حقیقی

با قضیه منفصل حقیقی می توان چهار قیاس استثنائی تشکیل داد که همگی معتبرند

- اثبات یکی از طرفین نفی طرف دیگر
- نفی یکی از طرفین اثبات طرف دیگر
- اثبات یکی از طرفین نفی طرف دیگر
- نفی یکی از طرفین نمی توان به نتیجه مشخصی رسید

مانعة الجمع

